

33 Polska w NATO i Unii Europejskiej

WYMAGANIA WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

XL. Narodziny III Rzeczypospolitej. Uczeń:

- 1) opisuje kluczowe przemiany ustrojowe w latach 1989–1997;
- 2) charakteryzuje przemiany społeczno-polityczne, gospodarcze i kulturowe lat 90.;
- 3) wyjaśnia przyczyny napięć społecznych.

XLI. Miejsce Polski w świecie współczesnym. Uczeń:

- 1) ocenia znaczenie przystąpienia Polski do NATO w 1999 r.;
- 2) ocenia znaczenie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej w 2004 r.

CELE LEKCJI

Uczeń:

ZNA

- główne trudności III Rzeczypospolitej,
- główne elementy programów ruchów liberalnego i narodowo-katolickiego,
- daty: 1990, 1991, 1992, 1994, 1997, 1999, 1 V 2004,
- postać: Leszka Balcerowicza,
- założenia ustrojowe państwa polskiego w myśl Małej konstytucji i Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
- założenia polskiej polityki zagranicznej w okresie II Rzeczypospolitej i w czasach PRL

ROZUMIE

- pojęcia: Sojusz Lewicy Demokratycznej, „wojna na górze”, plan Balcerowicza, wolny rynek, Mała konstytucja, zwrot na Zachód,
- społeczne skutki zmian politycznych zachodzących w Polsce po 1989 r.,
- społeczne skutki zmian gospodarczych zachodzących w Polsce po 1989 r.,
- znaczenie przystąpienia Polski do NATO i do Unii Europejskiej.

POTRAFI

- wyjaśnić, z czego wynikał szok mieszkańców Polski związany z przemianami politycznymi po 1989 r.,
- przedstawić przemiany, jakie zachodziły na polskiej scenie politycznej po 1989 r.,
- wyjaśnić, z czego wynikał konflikt wśród przedstawicieli opozycji określany jako „wojna na górze”,

- przedstawić okoliczności, w jakich doszło do wyborów prezydenckich i pierwszych w pełni wolnych wyborów do sejmu i senatu,
- dostrzec wpływ konfliktów związanych z „wojną na górze” na polską scenę polityczną,
- wyjaśnić założenia planu Balcerowicza,
- wymienić skutki planu Balcerowicza,
- scharakteryzować przemiany gospodarcze w Polsce po 1989 r.,
- wyjaśnić, czym było uwłaszczenie nomenklatury,
- przedstawić ewolucję ustrojową państwa polskiego w latach 90.,
- wyjaśnić, dlaczego po 1989 r. Polska zdecydowała się dokonać zwrotu na Zachód,
- wskazać Polskę na współczesnej mapie Europy ocenić polityczne i społeczne skutki zwrotu na Zachód.

CZAS ZAJĘĆ

1 godzina lekcyjna.

I. Wprowadzenie

Podajemy temat i cele lekcji.

W rozmowie nauczającej przypominamy okoliczności upadku komunizmu w Polsce. Charakteryzujemy stanowisko, jakie w końcu lat 80. przyjął rząd państwa wobec rozmów z demokratyczną opozycją. Następnie wymieniamy porozumienia okrągłego stołu.

II. Rozwinięcie

Nawiązując do przełomowych wydarzeń z końca lat 80. i początku lat 90., informujemy, że dla wielu Polaków przemiany towarzyszące upadkowi socjalizmu i narodzinom demokracji okazały się wielkim szokiem. Wiązał się on przede wszystkim z odmiennym charakterem gospodarki funkcjonującej w obu tych systemach politycznych, a także z zabezpieczeniem socjalnym obywateli. Korzystając z podrozdziału *Trudności III Rzeczypospolitej* (s. 253), charakteryzujemy główne problemy państwa po 1989 r.

Komentarz do lekcji

Przedstawienie zagadnień związanych z pierwszymi trudnościami III Rzeczypospolitej możemy też zlecić uczniom. Na dwa tygodnie przed planowanymi zajęciami zachęcamy uczniów do przygotowania – w formie nagranych filmików – relacji rodziców lub dziadków z wydarzeń przełomu lat 80. i 90. Możemy też zaprosić do szkoły członków rodziny uczniów, aby opowiedzieli o swoich przeżyciach związanych z tym okresem.

W kolejnej części zajęć informujemy uczniów, że ich zadaniem będzie przedstawienie głównych przemian politycznych i gospodarczych, a także związanych z nimi

przemian społecznych, do jakich doszło w latach 90. Dzielimy klasę na grupy i rozdajemy instrukcje ► .

Grupa I

Zapoznajcie się z podrozdziałem *Początki polskiej demokracji* (s. 254–255). Przygotujcie plakat, który zilustruje najważniejsze przemiany polityczne w Polsce na początku lat 90.

Grupa II

Zapoznajcie się z podrozdziałem *Początki polskiej demokracji* (s. 254–255). Przygotujcie plakat, który zilustruje najważniejsze społeczne skutki przemian politycznych w Polsce na początku lat 90.

Grupa III

Zapoznajcie się z podrozdziałem *Plan Balcerowicza* (s. 255–257). Przygotujcie plakat, który zilustruje najważniejsze przemiany gospodarcze w Polsce na początku lat 90.

Grupa IV

Zapoznajcie się z podrozdziałem *Plan Balcerowicza* (s. 255–257). Przygotujcie plakat, który zilustruje najważniejsze społeczne skutki przemian gospodarczych, do jakich doszło w Polsce na początku lat 90.

Uczniowie pracują w grupach, a po upływie wyznaczonego czasu (ok. 15 minut) przedstawiają wyniki swojej pracy. W trakcie prezentacji możemy się też odnieść do wspomnień członków rodziny zaprezentowanych na przygotowanych filmikach.

Odwołując się do podrozdziału *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej* (s. 257), przedstawiamy przemiany ustrojowe, jakim podlegało państwo polskie w latach 1989–1997. Przypominamy zmiany w konstytucji z czasów PRL dokonane na początku istnienia III Rzeczypospolitej, po czym wyjaśniamy, czym była Mała konstytucja i jakie zmiany ustrojowe wprowadził ten dokument. Następnie przedstawiamy okoliczności uchwalenia Konstytucji z 1997 r. oraz wyjaśniamy główne zasady ustrojowe wprowadzone przez ten dokument.

Odnosząc się do zagadnienia związanego z kierunkiem polityki zagranicznej państwa polskiego, przypominamy główne cechy tej polityki w okresie istnienia II Rzeczypospolitej oraz w czasach PRL.

Zapisujemy na tablicy hasło: *zwrot na Zachód*. Następnie polecamy uczniom zapoznać się z podrozdziałem *Zwrot na Zachód* (s. 258–259) i wynotować na otrzymanych karteczkach wszelkie informacje związane z tym pojęciem. Uczniowie podchodzą do tablicy, odczytują informacje z karteczek i przyklejają je wokół hasła na tablicy. W ten sposób tworzą mapę mentalną (materiał dla nauczyciela) obrazującą zmiany w polityce zagranicznej Polski po 1989 r.

III. Podsumowanie

Inicjujemy dyskusję na temat przemian zachodzących w Rzeczypospolitej w latach 90. i na początku XXI wieku. Zachęcamy uczniów, aby ocenili te zmiany z perspektywy własnych życiowych doświadczeń.

Metody kontroli

Ćwiczenie 2 (zeszyt ćwiczeń, s. 86).

Praca domowa

Ćwiczenie 3 (zeszyt ćwiczeń, s. 87).

Materiał dla nauczyciela

Mapa mentalna

Jest to metoda polegająca na graficznym przedstawieniu zagadnienia z wykorzystaniem pojęć, symboli, haseł i zwrotów kojarzących się uczniowi z danym zagadnieniem. Mapa mentalna pomaga w zebraniu i uporządkowaniu najistotniejszych informacji, w określeniu istniejących między nimi związków i zależności oraz w usystematyzowaniu uzyskanej przez ucznia wiedzy. Może też pełnić funkcję notatki zawierającej najważniejsze informacje z lekcji.

Przebieg pracy

1. Nauczyciel dzieli klasę na grupy i każdej z nich przekazuje materiały potrzebne do wykonania mapy.
2. Następnie przedstawia zagadnienie do omówienia lub formułuje problem do rozwiązania. Uczniowie zapisują w centralnej części mapy słowo (pojęcie kluczowe).
3. Uczniowie w grupach przygotowują swoje skojarzenia z podanym słowem (pojęciem) w formie haseł, rysunków lub symboli, a następnie porządkują je i umieszczają na mapie w taki sposób, aby ukazać istniejące między nimi związki i zależności.
4. Grupy prezentują wykonane przez siebie mapy.
5. Nauczyciel podsumowuje pracę grup i ocenia zaprezentowane mapy